



14.10.2025

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Viite

Lausuntopyyntönnö 29.9.2025

HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Lausunto

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue (jäljempänä työsuojeluviranomainen) lausuu hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 (HE 99/2025 vp) johdosta seuraavaa:

Edellisvuoden tapaan vuoden 2026 talousarvioesityksen keskeisin vaikutus työsuojeluviranomaisten toimintaan on valtionhallinnon tuottavuusohjelman mukaiset vähennykset sen määrärahoihin. Työsuojeluviranomaiset – eli eri aluehallintovirastojen viisi alueellista työsuojelun vastuualueita – toimivat aluehallintovirastoissa riippumattomasta asemastaan johtuen Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan budjettimomenttiin kirjatulla erillisellä toimintamäärärahalla. Aluehallintovirastoista työsuojeluviranomaiset saavat toimitilat, sekä ns. normaalit virastopalvelut, mutta kattavat henkilöstökulunsa em. oman budjettimomenttinsa määrärahalla. Noin 90% työsuojeluviranomaisten menoista koostuu henkilöstökuluista. Tästä johtuen työsuojeluviranomaiset eivät voi tuottavuusohjelman mukaisia säästövelvoitteita hoitaa esim. toimitilaratkaisuilla, vaan säästöt tulevat väijäämättä vaikuttamaan työsuojeluviranomaisten henkilöstöön, ja sitä kautta tehtävän työsuojeluvalvonnan ja muun vaikuttamistoiminnan volyymeihin.

Tuottavuusohjelman perustana oleva julkisen talouden alijäämäisyys on kuvattu suunnitelmassa, sekä kattavasti myös muissa hallituksen tuottamissa lähteissä. Ottamatta kantaa tarkoituksenmukaisuuskysymyksiin, työsuojeluviranomainen toteaa kuitenkin, että ohjelman toteuttaminen vuosittain muuttuvilla (ja käytännössä kasavilla) säästötavoitteilla on tehnyt sen edellyttämän pitkäjänteisen toiminnan sopeuttamistyön äärimmäisen vaikeaksi. Alkuperäisen vuonna 2023 julkaistun suunnitelman mukaan tuottavuusohjelman oli tarkoitus vähentää työsuojeluviranomaisten määrärahoja asteittain kasvaen vuodesta 2025 lukien niin, että täysimääräinen määrärahan alennus olisi tullut voimaan vuoden 2027



14.10.2025

määrärahoissa. Tämän tiedon perusteella työsuojeluviranomaiset ovat alun perin suunnitelleet säästötoimensa. Tämän jälkeen ohjelman mukaisia säästöjä on sekä aikaistettu, että lisätty työsuojeluviranomaisten määrärahoihin liittyen niin keväällä 2024, että 2025. Selvydeksi todettakoon, että tämä on viime kädessä ollut seurausta sosiaali- ja terveysministeriön toimista oman hallinnonalan säästöjen kohdentamisessa.

Ohjelman edellyttämien säästöjen toteuttamiseksi työsuojeluviranomaiset ovat joka tapauksessa joutuneet vähentämään henkilöstöään ns. äkkijarrutusmenetelmällä. Kuten edellä on todettu, koostuvat työsuojeluviranomaisten menot n. 90 %:sti henkilöstömenoista, joten aleneva määräraha-kehitys on luonnollisesti tarkoittanut alenevaa henkilöstömäärää. Koska vähennys on toteutettu luonnollisen poistuman kautta, on seurauksena ollut selvästi havaittavaa osaamisväristymää, jota ei säästötavoitteiden sittemmin asteittain lisääntyttä ole päästy millään tavoin täydentämään. Kuluneen kahden vuoden aikana työsuojeluviranomaisten aktiivinen henkilöstökehitys on laskenut n. 20 henkilötyövuodella, ollen vuoteen 2026 lähdeittäessä n. 424 htv. Poistuma on toteutunut lähes täysimääräisesti valvontahenkilöstöstä, ja osaamisprofiililtaan poistuma on jakautunut epätasaisesti.

Viime vuosina työsuojeluviranomaisten tehtävät ovat jatkuvasti lisääntyneet – joko lakisääteisesti lisättynä tai yhteiskunnan ja työelämän yleisten muutosten seurannaisvaikutuksena. Ensimmäisistä mainittakoon esimerkkinä työsuojeluviranomaisten toimivallan laajentaminen työrikosprosessien asiantuntijaviranomaisena erityyppisiin työperäisen hyväksikäytön muotoihin (ihmiskauppa, kiskonta ja petos), ja jälkimmäisistä ulkomaisen työvoiman käytön kasvanut valvonnantarve sekä uudenlaisten työn teettämisen muotojen mukanaan tuomat haasteet (alustatalous, kevytyrittäjäyys jne.). Erikseen mainittakoon vielä myös työsuojeluviranomaisten panos harmaan talouden työperäisten ilmiöiden torjunnassa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Kaikki edellä mainitut ovat edellyttäneet vuosia kestänyttä toiminta- ja valvontatapojen ja -metodien kehittämistä, sekä henkilöstöresurssia. Tulevina vuosina työsuojeluviranomaiset joutuvatkin tarkkaan suunnittelemaan ja arvioimaan mihin työelämän ei-toivotaviin ilmiöihin tulee puuttua nykyistä vähemmän. Tämän lisäksi hallitusohjelman mukaiset työlainsäädännön muutokset ovat lisänneet työsuojeluviranomaisten työsarkaa – erityisesti kasvaneen ja monimutkaistuneen neuvontakäynnin johdosta, mutta osin myös lakisääteisinä lisätehtävinä. Kuluvana vuonna toteutunut paikallisen sopimisen laajentaminen järjestäytymättömään työnantajakenttään huomioitiin työsuojeluviranomaisten toimintamäärärahoissa, koska laissa säädettiin niille myös tehtäviä uudistukseen liittyen.

Lopuksi mainittakoon vielä lyhyesti suunnitelmaankin kirjattu valtion aluehallinnon uudistus, jonka myötä tietyt valtion virastot (ml. aluehallintovirastot) yhdistetään valtakunnallisiksi. Työsuojeluviranomaiset siirtyvät vuoden 2026 alusta aloittavaan Lupa- ja valvontavirastoon, ja muodostavat siellä yhdessä valtakunnallista toimivaltaa käyttävän työsuojeluosaston.



Aluehallintovirasto
Etelä-Suomi
Työsuojelun vastuualue

Lausunto

Dnro ESAVI/37437/2025

3 (3)

14.10.2025

Työsuojeluviranomaiset pitävät uudistusta edelleen kannatettavana, ja ovatkin itsenäisesti jo vuosia edistäneet valtakunnallisesti yhtenäistä valvonta-, ohjaus- ja lupatoimintaansa. Näiltä osin uudistus näyttäytyy työsuojeluvalvonnan kannalta loogisena seuraavana askeleena yhtenäistämisessä. Tosin laajan uudistuksen toteuttaminen samaan aikaan, kun käytössä olevat määrärahat (sekä henkilöstö) vähenevät, voidaan todeta olevan vähintäänkin haastavaa.

Johtaja

Eerik Tarnaala

Etelä-Suomen aluehallintovirasto, työsuojelun vastuualue